

Kas jāzina uzņēmējiem par starptautisko sankciju politiku?

JŪNIJS, 2018

Ārlietu ministrija

FINANŠU
NOZARES
ASOCIĀCIJA

1. Kas ir sankcijas?

Sankcijas ir atbilstoši starptautiskajām publiskajām tiesībām noteikti ierobežojoši pasākumi. Sankcijas piemēro starptautiska organizācija vai valsts attiecībā pret valsti vai citiem starptautisko tiesību subjektiem (piemēram, teroristiskām organizācijām, grupējumiem, kas apsūdzēti kara noziegumos).

Sankcijas ir ārpolitisks rīks, ar kuru ir iespējams novērst konkrētas situācijas pasliktināšanos. Sankcijas var noteikt gan pret fiziskām, gan juridiskām personām. To noteikšanai var būt arī tikai ārpolitiski motīvi.

Sankciju mērķis ir mainīt sankcionētās valsts vai grupējuma rīcību, nodrošināt vai atjaunot mieru, drošību un tiesiskumu valstī pret kuru vērsti attiecīgie ierobežojumi vai attiecībā uz grupējumu, vai reģionu kopumā.

2. Kādas sankcijas ir saistošas Latvijai?

Latvijai saistošas ir starptautiskās sankcijas, kuras nosaka ANO Drošības padome un Eiropas Savienība (turpmāk – ES). ES sankcijas ir tieši piemērojamas Latvijā. Visas ANO noteiktās sankcijas tiek pārņemtas ES tiesību aktos un tādējādi arī kļūst tieši piemērojamas Latvijā.

2016. gada 1. martā stājās spēkā jauns Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums, kurš ļauj Ministru kabinetam nepieciešamības gadījumā piemērot ierobežojošus pasākumus pret organizācijām un individuālām personām, nosakot Latvijas nacionālās sankcijas.

Ja šādas sankcijas ir noteiktas, tad attiecībā uz sankciju subjektiem var būt paredzēta, piemēram, finanšu līdzekļu iesaldēšana un aizliegums atsavināt publiskos reģistros reģistrējamas lietas.

Par sankciju neievērošanu var saukt pie **kriminālatbildības**. Uzraugošās institūcijas var noteikt arī **administratīvus sodus**, tajā skaitā ievērojama apjoma soda naudu.

3. Atsevišķu valstu noteikto sankciju ietekme

Atsevišķu jeb trešo valstu sankcijas Latvijai nav formāli juridiski saistošas, t.sk., piemēram, ASV noteiktās sankcijas. Tomēr jāņem vērā, ka šo valstu noteiktās sankcijas var būtiski ietekmēt Latvijas uzņēmumu komercdarbību. ASV institūcijas bieži balstās uz **eksteritoriālu** nacionālo prasību piemērošanu, un ar to uzņēmējiem ir jārēķinās.

Piemēram, ASV noteikto OFAC (Office for Foreign Assets Control) sankciju neievērošana var ietekmēt sadarbību ar ASV uzņēmumiem un bankām, radīt būtiskus reputācijas riskus valstij un finanšu sektoram, kā arī citus ASV iestāžu īstenotus pasākumus (papildu sankcijas, kriminālatbildība). **Tās parasti ievēro darījumiem visās valūtās, bet dolāros to ievērošana ir obligāta.**

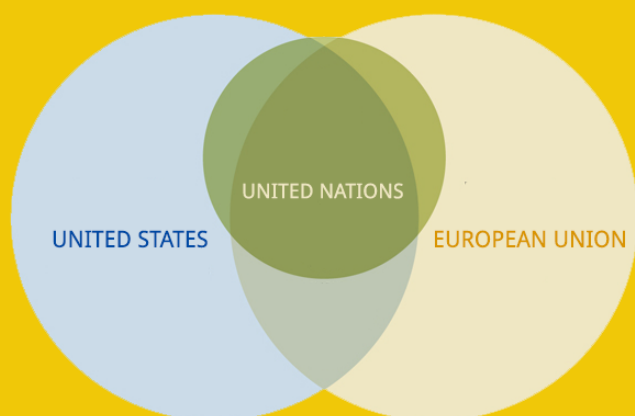
Latvijā ASV OFAC sankcijas nerada pamatu, piemēram, finanšu līdzekļu iesaldēšanai vai formālu aizliegumu nekustamā īpašuma atsavināšanai, bet, visticamāk, nebūs iespējams veikt norēķinus par darījumiem.

Ņemot vērā to, ka ASV noteikto sankciju ievērošana ir būtisks priekšnoteikums, lai bankas **visiem to klientiem** varētu nodrošināt raitu

pārskaitījumu veikšanu, Finanšu nozares asociācijas 2017.gada novembrī izdotās "**Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas un sankciju ievērošanas politiku un vadlīnijas (2017)**" aicina Latvijas komercbankas ievērot minētās ASV OFAC sankcijas visās valūtās, ne tikai ASV dolāros.

"Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas un sankciju ievērošanas politikas un vadlīniju (2017)" mērķis ir sadarbībā ar valsts un nevalstiska sektora partneriem mērķtiecīgi uzlabot uzņēmējdarbības un finanšu sektora darbības vidi Latvija, kā arī uzlabot Latvijas finanšu sektora reputāciju un atvieglot sadarbību ar starptautiskajiem partneriem, ieskaitot ASV.

4. Sankciju struktūra

ASV, ES un ANO sankcijas neattiecas vienādi uz visiem sankcionētajiem subjektiem, tās var pārklāties.

Sk. plašāk The Council on Foreign Relations materiālu "**What Are Economic Sanctions?**" <https://www.cfr.org/background/what-are-economic-sanctions>

5. Kā organizēt risku vadību uzņēmumā?

Katrs komersants novērtē savus riskus, iesaistoties darījumos, kas tam liekas svarīgi viņa komercdarbībā.

Risku novērtējumā uzņēmumiem aizvien vairāk jāizvērtē un jāievieš starptautiski noteikto finanšu un ne-finanšu sankciju ievērošanai nepieciešamie pasākumi. Tas nozīmē:

- pārliecināties, vai plānotie un veiktie darījumi un transakcijas nav pretrunā ar šobrīd aktuālo tiesisko regulējumu attiecībā uz starptautiski noteiktām sankcijām
- padziļināta sadarbības partneru un klientu izpēte, uzsākot sadarbību, darījumu izpēte un kontrole sadarbības gaitā
- savlaicīga risku apzināšana un vadība, un kopumā lielāks darījumu caurspīdīgums

6. Kontaktinformācija

Ārlietu ministrija ir koordinējošā iestāde sankciju jautājumos Latvijā. Informācija par Latvijai saistošām sankcijām, kā arī izsmeļošs saraksts ar visām valstīm, pret kurām vērstas sankcijas, un šo sankciju skaidrojums, ir pieejami Ārlietu ministrijas mājaslapā sadaļā “Sankcijas”.

Papildus informācijai par starptautisko un nacionālo sankciju jautājumiem, lūdzam vērsties Ārlietu ministrijā, kas ir sankciju jautājumu koordinējošā iestāde Latvijā, rakstot uz e-pastu mfa.cha@mfa.gov.lv.

7. Sūdzības

Komersanti par kredītiestāžu rīcību var vērsties ar sūdzību Finanšu un kapitāla tirgus komisijā (**e-pasts: fktk@fktk.lv**) un Finanšu nozares asociācijas ombudā, kurš izskata sūdzības arī par fizisko un juridisko personu sadarbības pārtraukšanu vai citām domstarpībām ar kredītiestādi <https://www.financelatvia.eu/ombuds/>

8. Resursi internetā

Latvijas Republikas Ārlietu ministrija

<http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/par-eiropas-savienibas-ierobezojosiem-pasakumiem/par-eiropas-savienibas-ierobezojosiem-pasakumiem>

Eiropas Komisijas interaktīvais rīks „Sankciju karte” par ANO un ES sankciju režīmiem

www.sanctionsmap.eu

U.S. Office of Foreign Assets Control (OFAC) (US Treasury)

https://www.treasury.gov/resource-center/faqs/Sanctions/Pages/faq_general.aspx

https://www.treasury.gov/resource-center/faqs/Sanctions/Pages/faq_other.aspx

Lai uzzinātu par jaunumiem ASV OFAC sankciju jautājumos un aktuālajos paziņojumos, aicinām reģistrēties OFAC newsletter

<https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/OFAC-Enforcement/Pages/OFAC-Recent-Actions.aspx>

The Council on Foreign Relations. What Are Economic Sanctions?

<https://www.cfr.org/background/what-are-economic-sanctions>